

**ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΥΠΑΤΗΣ ΑΡΜΟΣΤΕΙΑΣ ΤΟΥ ΟΗΕ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ
ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΙΤΟΥΝΤΕΣ ΑΣΥΛΟ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ DARFUR ΤΟΥ ΣΟΥΔΑΝ**

1. Είναι σημαντικές οι εξελίξεις που επηρέασαν την κατάσταση εκτόπισης στο Σουδάν από το 2001, όταν η UNHCR είχε εκφράσει τη θέση της για τη δυνατότητα επιστροφής των σουδανών αιτούντων άσυλο.

2. Το Φεβρουάριο του 2003 ξέσπασε κρίση στην περιοχή Darfur, στο δυτικό Σουδάν, όταν, μετά τις κατηγορίες που εξαπολύθηκαν κατά της κυβέρνησης της Χαρτούμ για την παράλειψή της να αντιμετωπίσει τη συνεχιζόμενη από τη δεκαετία του 1980 οικονομική και πολιτική περιθωριοποίηση των κατοίκων της, εμφανίστηκαν δύο αντάρτικες ομάδες που μάχονται το καθεστώς της χώρας. Ο Απελευθερωτικός Στρατός του Σουδάν (Sudan Liberation Army – SLA) και το Κίνημα για τη Δικαιοσύνη και την Ισότητα (Justice and Equality Movement – JEM) ισχυρίστηκαν ότι η κυβέρνηση της Χαρτούμ επιφυλάσσει διακριτική μεταχείριση στις εθνοτικές ομάδες της περιοχής Darfur. Ακολούθησαν ένοπλες συρράξεις μεταξύ των κυβερνητικών ενόπλων δυνάμεων που υποστηρίζονταν από Άραβες Janjaweed και των προαναφερόμενων αντάρτικων ομάδων, όπου κυριαρχεί το αραβικό στοιχείο και στις οποίες αποδίδεται η κύρια ευθύνη για την εσωτερική εκτόπιση 1.800.000 σουδανών στις τρεις πολιτείες της περιοχής Darfur, το ξεριζωμό 200.000 σουδανών που διέσχισαν τα σύνορα με το Τσάντ και το θάνατο 50.000 σουδανών.

3. Οι εξαναγκασμένες επαναπροωθήσεις στο Σουδάν ενέχουν κινδύνους για κάποιες κατηγορίες Σουδανών ανεξάρτητα από τον τόπο καταγωγής τους, συμπεριλαμβανομένης της περιοχής Darfur. Πρόκειται για τους νεαρούς άντρες σε στρατεύσιμη ηλικία που συστηματικά εντοπίζονται, συλλαμβάνονται, κρατούνται και υποβάλλονται σε ανάκριση. Οι συλλήψεις αυτές στηρίζονται στο διοικητικό διάταγμα της 28.2.1993 που επιτρέπει στις μεθοριακές αρχές να συλλαμβάνουν τους σουδανούς που αναχώρησαν μετά το πραξικόπημα του Ιουνίου 1989 και επιστρέφουν στη χώρα μετά από παραμονή στο εξωτερικό που υπερβαίνει το έτος. Αυτή η κατηγορία των σουδανών μπορεί να υποστεί «ανακρίσεις» και τις συνέπειες των «αναγκαίων μέτρων ασφαλείας». Προς το παρόν το διάταγμα εφαρμόζεται επιλεκτικά ανάλογα με τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα

κάθε επαναπατριζόμενου. Ιδιαίτεροι στόχοι των αρχών είναι οι νεαροί άντρες στρατεύσιμης ηλικίας.

4. Τον Ιούλιο του 1999 η Εθνοσυνέλευση υιοθέτησε νέο Νόμο για την Ασφάλεια που επιτρέπει στις δυνάμεις ασφαλείας να διατάσσουν την τριήμερη κράτηση με σκοπό την ανάκριση. Είναι δύσκολο να εξακριβωθεί εάν εφαρμόζεται αυστηρά το όριο των τριών ημερών που προβλέπει ο νόμος. Επειδή οι δυνάμεις ασφαλείας έχουν ευρείες εξουσίες είναι συχνή η πρακτική της αυθαίρετης κράτησης για παρατεταμένες περιόδους. Επιπλέον, αρκετοί ύποπτοι για πολιτική αντικαθεστωτική δράση αναγκάζονται να παρουσιάζονται καθημερινά στα γραφεία ασφαλείας του τόπου διαμονής τους, όπου υποχρεούνται να παραμένουν όλη την ημέρα¹.

5. Στην περιοχή Darfur η κατάσταση έχει επιδεινωθεί δραματικά από τον Αύγουστο του 2005² παρά τις σχετικές βελτιώσεις των προηγούμενων μηνών³. Οι άμαχοι συνεχίζουν να είναι στόχος των ενόπλων στην περιοχή Darfur. Χιλιάδες κάτοικοι της περιοχής που εκτοπίστηκαν από τα σπίτια τους και τη γη τους παραμένουν σε καταυλισμούς για εσωτερικά εκτοπισμένους που βρίσκονται στην περιοχή Darfur. Πρόσφατα η κατάσταση χαρακτηρίζεται από την κατακόρυφη αύξηση των απαγωγών, των κακοποιήσεων, των εκβιασμών και των λεηλασιών των αμάχων κυρίως από τα αραβικά αντάρτικα. Αραβικές και άλλες ακαθόριστες ομάδες – κάποιες με εμφανείς σχέσεις με στρατιωτικές ή αστυνομικές ή αντάρτικες ομάδες – επιτέθηκαν κατά των αμάχων στους καταυλισμούς των εσωτερικά εκτοπισμένων δολοφονώντας άντρες και απάγοντας γυναίκες, λεηλατώντας τα ζώα τους, καταστρέφοντας χωριά και σοδειές καθώς και παροχές ύδρευσης⁴. Ένταση παρουσιάζει το φαινόμενο της κατάληψης χωριών από ανθρώπους που δεν κατοικούσαν σ' αυτά στο παρελθόν. Η ανταπόκριση των αρχών σε αυτό το πρόβλημα χαρακτηρίζεται

¹ Το Μεταβατικό Σύνταγμα προβλέπει την ίδρυση έξι Επιτροπών με αρμοδιότητα την επανεξέταση της ισχύουσας νομοθεσίας. Η Επιτροπή στην οποία ανατέθηκε η εξέταση της νομοθεσίας εθνικής ασφαλείας του 1993, που τροποποιήθηκε το 1999, δεν έχει ολοκληρώσει το έργο της. Δεν έχουν καταργηθεί οι προαναφερόμενες πρακτική και νομοθεσία αν και έχει αρθεί η κατάσταση ανάγκης σε όλην την επικράτεια του Σουδάν με εξαίρεση την περιοχή Darfur και τις ανατολικές περιοχές της χώρας.

² Οι ληστείες αποτελούν την κύρια απειλή για τους αμάχους ενώ η κυβέρνηση δεν φαίνεται να καταβάλλει προσπάθειες για τον αφοπλισμό των ανταρτών ή για την παραπομπή τους στη δικαιοσύνη. Επίσης ούτε ο Απελευθερωτικός Στρατός του Σουδάν ούτε το Κίνημα για τη Δικαιοσύνη και την Ισότητα ελέγχουν τα ένοπλα μέλη τους.

³ Secretary General Report to the Security Council on Darfur (S/2005/378), 9.6.2005.

⁴ Στις 29.9.2005 250-300 έφιπποι άραβες επιτέθηκαν στον καταυλισμό Aro Sharow. Φαίνεται ότι η επίθεση ήταν προσχεδιασμένη καθώς οι περισσότεροι δράστες προέρχονταν από το βορρά αλλά έφιπποι ανέκοψαν τη διαφυγή προς το νότο. Αναφέρθηκε ότι πυρπολήθηκαν δύο χωριά – Arajja και Gosmeina - που βρίσκονται κοντά στον καταυλισμό και ότι σκοτώθηκαν 15-20 άμαχοι. Παραμένει άγνωστος ο αριθμός των τραυματιών.

Στις 5.10.2005 άγνωστοι ένοπλοι επιτέθηκαν στον καταυλισμό Kalma, όπου διαμένουν εσωτερικά εκτοπισμένοι και απήγαγαν οκτώ γυναίκες και έναν άντρα. Δώδεκα άντρες ξυλοκοπήθηκαν και βασανίστηκαν. Αργότερα οι γυναίκες αφέθηκαν ελεύθερες, αλλά οι άντρες παραμένουν αγνοούμενοι. Επιδεινώθηκε η κατάσταση ασφαλείας στην περιοχή Yassin. Στις 10.10.2005 ξέσπασαν μάχες μεταξύ αντρών της φυλής Regazat και των κυβερνητικών δυνάμεων της περιοχής στις οποίες σκοτώθηκε ο αρχηγός της φυλής Regazat.

από ολιγωρία και ανεπάρκεια. Οι γυναίκες κάποιων καταυλισμών και όσες εξέρχονται από τους καταυλισμούς για να συλλέξουν ξύλα για φωτιά αντιμετωπίζουν αυξημένο κίνδυνο σεξουαλικών επιθέσεων. Θύματα απαγωγών, κακοποίησης και απειλών ήσαν κάποιοι δικηγόροι και άλλα πρόσωπα που ενεπλάκησαν στην παροχή νομικής βοήθειας καθώς και εργαζόμενοι σε δίκτυα προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου και όσοι είχαν σχέσεις με διεθνείς μη κυβερνητικές οργανώσεις. Η έλλειψη αποτελεσματικής προστασίας από τις αρχές πυροδότησε απειλές για την προσωπική ακεραιότητα και ασφάλεια των κατοίκων της περιοχής Darfur⁵. Εν γένει εκτιμάται ότι δεν έχει βελτιωθεί η κατάσταση ασφαλείας. Αντίθετα, έχει επιδεινωθεί σε τέτοιο βαθμό ώστε δεν είναι δυνατή η αλλαγή της θέσης της UNHCR για την απαγόρευση επιστροφής των σουδανών στην περιοχή Darfur.

6. Στην πρωτεύουσα του Σουδάν, στη Χαρτούμ, ζουν περίπου 2.000.000 εσωτερικά εκτοπισμένοι σε τέσσερις καταυλισμούς και 16 εγκαταλελειμμένες περιοχές. Στην πλειοψηφία τους κατάγονται από το νότιο Σουδάν, αλλά υπάρχει επίσης σημαντικός αριθμός εσωτερικά εκτοπισμένων από την περιοχή Darfur, πολλοί από τους οποίους έφθασαν στην πόλη στη δεκαετία του 1980 λόγω της ξηρασίας. Από έρευνες προκύπτει ότι περίπου 10-15% του πληθυσμού των 2.000.000 που είναι εσωτερικά εκτοπισμένοι και ζουν στη Χαρτούμ κατάγονται από την περιοχή Darfur. Οι εσωτερικά εκτοπισμένοι που ζουν στην πόλη και στα περίχωρα είναι κοινωνικά και οικονομικά περιθωριοποιημένοι και οι συνθήκες διαβίωσής τους δεν είναι ικανοποιητικές παρά τις σχετικές πρωτοβουλίες του ΟΗΕ και των μη κυβερνητικών οργανώσεων. Συνηθισμένα φαινόμενα είναι η κακοποίηση και η άσκηση βίας από τις αρχές. Οι εσωτερικά εκτοπισμένοι από την περιοχή Darfur που ζουν στη Χαρτούμ αντιμετωπίζουν συχνά προβλήματα προστασίας συμπεριλαμβανομένων της αναγκαστικής μετεγκατάστασης και επιστροφής σε άλλες περιοχές⁶.

7. Επιδεινώνοντας το πρόβλημα, η κυβέρνηση επιτάχυνε από το 2003 το «πρόγραμμα επανασχεδιασμού» των καταυλισμών και των εγκαταλελειμμένων περιοχών όπου ζουν οι εσωτερικά εκτοπισμένοι στην πόλη και στα περίχωρα της Χαρτούμ. Σε αυτό το πλαίσιο κατεδαφίστηκαν σπίτια, σχολεία και ιατρικά κέντρα. Η UNHCR εκτιμά ότι περίπου 250.000 νοικοκυριά εσωτερικά εκτοπισμένων αντιμετώπισαν πρόβλημα στέγης λόγω της κατεδάφισης των σπιτιών. Χιλιάδες οικογένειες έμειναν άστεγες επειδή τα οικόπεδα που παραχωρήθηκαν είναι εξαιρετικά λίγα και δεν

⁵ Υπογραμμίζοντας την επιδείνωση της κατάστασης ασφαλείας η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες ανακοίνωσε στις 24.1.2006 ότι 800 σουδανοί από την περιοχή Darfur έφθασαν στον καταυλισμό Gaga του Ανατολικού Τσάντ.

⁶ Το 2004, μια ημέρα μετά την επίσκεψη του Γενικού Επιθεωρητή της UNHCR (5 έως 19 Μαρτίου 2004) οι αρχές εκκένωσαν τον καταυλισμό όπου ζούσαν μη αραβικής καταγωγής εσωτερικά εκτοπισμένοι από την περιοχή Darfur και ανάγκασαν τους ενοίκους του με τη βία να μετακομίσουν στα περίχωρα της Χαρτούμ.

υπάρχουν εναλλακτικές μορφές στέγασης. Δεν υπάρχει αποτελεσματική κυβερνητική πολιτική για την αντιμετώπιση των αναγκών στέγασης όσων αποκλείονται από τη χρήση νέων οικοπέδων. Ιδιαίτερα πλήττονται οι εσωτερικά εκτοπισμένοι που δεν είναι εφοδιασμένοι με έγγραφα τεκμηρίωσης της ταυτότητάς τους, τα νοικοκυριά με αρχηγό γυναίκα και όσοι έφθασαν στη Χαρτούμ μετά το 1996, που είναι κυρίως εσωτερικά εκτοπισμένοι από την περιοχή Darfur που αναγκάστηκαν να μετακομίσουν στην πρωτεύουσα λόγω της κρίσης που ξέσπασε στον τόπο καταγωγής τους.

8. Η διεθνής βοήθεια που χορηγείται στους εσωτερικά εκτοπισμένους στην περιοχή Darfur και στη Χαρτούμ δεν αποτελεί ένδειξη ότι είναι ασφαλής ή εύλογη για τους αιτούντες άσυλο η λύση της επιστροφής τους σε διάφορες περιοχές του Σουδάν. Οι εσωτερικά εκτοπισμένοι της περιοχής Darfur συνεχίζουν να αντιμετωπίζουν σοβαρές απειλές κατά της προσωπικής τους ακεραιότητας και ασφάλειας. Η UNHCR εκτιμά ότι οι απειλές είναι τόσο εκτεταμένες ώστε δεν μπορεί να υποστηριχθεί ότι είναι εύλογη η δυνατότητα εγκατάστασης σε άλλη περιοχή του Σουδάν για τους αιτούντες άσυλο που κατάγονται από την περιοχή Darfur, συμπεριλαμβανομένων όσων διέμεναν στη Χαρτούμ πριν ξεσπάσει η πρόσφατη κρίση στον τόπο καταγωγής τους. Οι σουδανοί «μη αραβικής» καταγωγής που προέρχονται από την περιοχή Darfur και επιστρέφουν στο Σουδάν κινδυνεύουν ιδιαίτερα να υποστούν ανακρίσεις από τις υπηρεσίες ασφαλείας της χώρας. Επιπλέον, όπου η εσωτερική εκτόπιση είναι αποτέλεσμα πολιτικών «εθνικών εκκαθαρίσεων» η άρνηση του καθεστώτος του πρόσφυγα με το σκεπτικό της δυνατότητας εγκατάστασης σε άλλη περιοχή της χώρας καταγωγής μπορεί να ερμηνευθεί ως υποστήριξη των προαναφερόμενων πολιτικών και εγείρει ανησυχίες.

9. Ενόψει των ανωτέρω, η UNHCR συστήνει στα κράτη:

- Να χορηγούν διεθνή προστασία στους σουδανούς αιτούντες άσυλο που κατάγονται από την περιοχή Darfur και είναι «μη αραβικής καταγωγής» αναγνωρίζοντάς τους πρόσφυγες της Σύμβασης του 1951. Σχετικά σημειώνεται ότι τα αιτήματα ασύλου των σουδανών αραβικής καταγωγής που κατάγονται από την περιοχή Darfur πρέπει να εξετάζονται εξατομικευμένα,

- Να χορηγούν τουλάχιστον συμπληρωματική μορφή προστασίας όταν η νομοθεσία τους δεν προβλέπει την αναγνώριση του καθεστώτος του πρόσφυγα και ο ενδιαφερόμενος δεν υπάγεται στις ρήτρες αποκλεισμού. Κανένας σουδανός μη αραβικής καταγωγής από την περιοχή Darfur δεν πρέπει να εξαναγκάζεται να επιστρέψει στην πατρίδα του έως ότου βελτιωθεί αισθητά η κατάσταση ασφαλείας.

Περαιτέρω, η UNHCR εφιστά την προσοχή:

- Στις ειδικές ανάγκες προστασίας των ιδιαίτερα ευάλωτων αιτούντων άσυλο από την περιοχή Darfur, όπως στις γυναίκες αρχηγούς νοικοκυριών, στις περιπτώσεις όσων έχουν ανάγκη ιατρική περίθαλψη ή στα θύματα παρελθούσης δίωξης,

- Στις εξατομικευμένες περιπτώσεις των αιτούντων άσυλο που μπορεί να υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής των ρητρών αποκλεισμού, που προβλέπει το άρθρο 1 ΣΤ της Σύμβασης του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων.

10. Η παρούσα θέση θα επανεξεταστεί στους επόμενους έξη μήνες.

Γενεύη, Φεβρουάριος 2006